

**GODIŠNJI
 SASTANAK
 MREŽE MLADIH
 SAVJETNIKA
 PRAVO-
 BRANITELJICE
 ZA DJECU**

Djeca predlažu promjene u obrazovanju

Na Godišnjem sastanku Mreže mladih savjetnika pravobraniteljice za djecu (MMS), održanom u Valbandonu od 9. do 11. rujna, čiji je cilj bio definirati aktualne teme kojima će se djeca i pravobraniteljica baviti sljedećih godinu dana, najviše je riječi bilo o obrazovanju i školstvu

Najmlađi član MMS-a trenutačno je učenik 7. razreda, a najstariji pohada četvrti razred srednje škole. Što ih u školi najviše tišti, njih 18 iz Splita, Šibenika, Pule, Rijeke, Osijeka i Zagreba, izrekli su u razgovoru s državnom tajnicom Ministarstva znanosti, obrazovanja i športa Dijanom Vican, koji je u Valbandonu organizirala pravobraniteljica Mila Jelavić. Jedno od prvih pitanja bilo je zašto su ove školske godine ukinuti proljetni praznici. Djeca su upozorila da im je dulji odmor sredinom napornog drugog polugodišta neophodan, jer su zbog intenzivnog tempa rada u travnju već svi premoreni. Nekim srednjoškolcima to vrijeme dobro dođe za dovršavanje zahtjevnijih projekata, a neke škole tad običavaju organizirati višednevne ekskurzije.

Dvojbena upisna politika

Ocjene kao glavni kriterij upisa u srednje škole i upisna politika bile su teme koje su zainteresirale gotovo sve članove MMS-a. Rekli su kako bodovanje po raznim kategorijama i navala na „elitne“ škole, dovode do nerealnih situacija da, primjerice, svi koji su se upisali u jednu zagrebačku gimnaziju imaju prosjek ocjena 5,0. Istovremeno, neki se ne uspiju upisati u željenu školu zbog jedne četvorke iz tjelesnog ili iz vladanja. Upozoreno je i da su neki kriteriji za dodjelu bodova, primjerice, povećavanje ukupne mase bodova za 10 % za djecu razvedenih roditelja, u najmanju ruku dvojbene.

Dotakli su se i profesionalne orijentacije koja bi im trebala pomoći pri izboru srednje škole, ali najčešće se svodi samo na utvrđivanje zdravstvenih prepreka za upis u pojedine programe. Nema ni zadovoljavajućeg informiranja o pojedinim zanimanjima, a pogotovo onoga što im najpotrebnije - da im netko pomogne da sagledaju svoje sposobnosti i sklonosti.

Upozorili su i da mnoge škole nemaju prilagoden prilaz za osobe u kolicima i da je nedopustivo da djeca s teškoćama u razvoju zbog arhitektonskih barijera imaju ograničene mogućnosti izbora škole. Usto je predloženo da se nastavnici dodatno educiraju za rad s njima, jer se mnogi u tom ne snalaze najbolje te da se u školama osiguraju asistenti za pomoć tim učenicima.

Bilo je razgovora i o nepoštovanju Pravilnika o ocjenjivanju, o inflaciji odličnih ocjena, o problemima u ocjenjivanju iz tjelesne, likovne i glazbene kulture, zbog često nejasnih i neujednačenih kriterija, ali i o problematičnosti ocjenjivanja vladanja (kažu da bi se dobro vladanje u školi trebalo podrazumijevati, a ne nagradivati ocjenom). Učenici su upozorili da se uopće ne poštuje zakonska obveza održavanja dopunske nastave za učenike koji teže svladavanju programa pojedinih predmeta pa mnogi moraju plaćati instrukcije, a ne održava se ni dodatna nastava.

Upozoravaju i na velike razlike među školama po opremljenosti i uvjetima za rad te, premda razumiju da je to u nadležnosti osnivača, tj. gradova i županija, poručili su državnoj tajnici da je i na državnoj razini nužno znatno više sredstava dodijeliti sustavu obrazovanja.

Državna tajnica D. Vican rekla je da rješavanje nekih konkretnih problema učenici mogu pokrenuti sami, putem vijeća učenika. No, rekli su joj da učenička vijeća često postoje samo formalno, da se rijetko sastaju i da učenici nemaju osjećaj da tim putem mogu utjecati na odluke koje se donose u školi. Predložili su da Ministarstvo znanosti, obrazovanja i športa uputi poticaj školama da pomognu aktivniji rad Vijeća učenika, možda kroz angažman pojedinih nastavnika i stručnih suradnika.

Je li TZK samo tjelovježba?

Zanimljiva rasprava razvila se o nastavi tjelesne i zdravstvene kulture, koja često nije

primjerena sposobnostima ni individualnim mogućnostima, a ni interesima učenika pa ju mnogi izbjegavaju. Profesori ocjenjuju „po tablicama“, po unaprijed postavljenim rezultatima koje svaki učenik mora postići, premda nisu svi jednakih tjelesnih mogućnosti (trčati određenom brzinom, preskočiti propisanu visinu, popeti se na užu u propisanom vremenu, izvesti točno određene vježbe na gimnastičkim spravama). Neki to ne uspijevaju, premda se maksimalno trude te dobivaju lošije ocjene, što kvari prosjek i šanse za daljnji upis. Članovi MMS-a upozoravaju da se takvim pristupom, u kojem se forsira tjelovježba, zapravo zanemaruje stvarna svrha predmeta koji se zove Tjelesna i zdravstvena kultura i treba biti usmjeren na razvijanje zdravih životnih navika, kao što su redovito kretanje, zdrava prehrana, zdrav odnos prema vlastitom tijelu.

Djeca su istaknula i potrebu za uvođenjem zdravstvenog odgoja, koji se može sagledati i u širem kontekstu, primjerice u sklopu programa koji uključuje i socijalne vještine i osobnu i društvenu odgovornost, odgoj za nenasilje i drugo. Članovi MMS-a izvijestili su državnu tajnicu da je na ljetos održanom sastanku Europske mreže mladih savjetnika pravobraniteljica za djecu u Belfastu, na kojoj je sudjelovalo dvoje predstavnika hrvatskog MMS-a, pokrenuta peticija za uvođenje socijalnog (društvenog) odgoja u sve europske škole.

Na pitanje državne tajnice kako u pretrpanoj satnici naći mjesta za nove predmete, ponudili su rješenje: pojedini sadržaji stanu u desetak sati, što znači da bi se predavali možda par

mjeseci, pa bi se na njih nastavljali drugi. Tako bi se našlo mjesta i za zdravstveni, i za spolni, i za odgoj o ljudskim pravima te ostale sadržaje koji su važni za život.

Akcijski plan MMS-a

Sljedećeg dana djeca su na radionici pripremila Akcijski plan MMS-a, odabравši četiri aktualna problema. U području obrazovanja njihov cilj je poboljšati nastavu Tjelesne i zdravstvene kulture, a prijedlozi su osigurati svakoj školi prikladno opremljenu sportsku dvoranu i igrališta, educirati i potaknuti profesore za kvalitetniju i potpuniju nastavu te educirati i učenike i roditelje o važnosti TZK.

U području sprečavanja nasilja nad i među djecom i mladima, istaknuli su problem nasilja u adolescentskim vezama (ponižavanje, vrijeđanje, fizičko nasilje među partnerima, prisiljavanje na seks), za koje navode da je raširenije i opasnije nego što roditelji misle i da ga mladi često ne prepoznaju, stoga je nužna edukacija i osvještavanje u školi i u društvu, javne kampanje i osiguravanje stručne pomoći žrtvama.

U području zaštite zdravlja, zahtijevaju uvođenje zdravstvenog odgoja u škole koje podrazumijeva sustavno obrazovanje o higijeni, ovisnostima, zdravom načinu života i spolnom odgoju. Upozorili su da u tom području odrasli ignoriraju potrebe djece i vode se svojim svjetonazorima, a ni mnoga djeca nisu svjesna koliko su im ove informacije potrebne, jer misle da su sve o tome već doznali na internetu.

U području medija istaknuli su problem cyberbullyinga ili nasilja putem interneta te predložili da se u nastavu informatike obvezno uključe sadržaji o mogućnostima zaštite podataka, i zaštite od nasilja na internetu, kako bi se učenici naučili koristiti alatima za zaštitu i znali koje konkretne korake trebaju poduzeti - kako blokirati n sadržaje, kome prijaviti zloupotrebe i zlostavljanje - o čemu ih zasad nitko ne uči u školi.

Svoje prijedloge i inicijative uputit će Ministarstvu, Agenciji za odgoj i obrazovanje, gradovima i općinama, a očekuju da ih svojim preporukama podupre i pravobraniteljica.

R.I.